

No hem de perdre mai el cor

ANNA CARRERAS

Bardera ens agitava l'irracional amb el seu darrer llibre, *Fauna animal*. El lèxic brut i macabre d'uns contes que dessacralitzaven la verinosa condició humana no s'abandona ara a *Els homes del sac*, un títol en plural en què la llegenda es fa metàfora d'un col·lectiu (no necessàriament segrestador de nens) llefiscós: la humanitat. Els 33 contes desapareixen bilis contra la degradació de les emocions en una potent caricatura. El llenguatge delira: «una donzella reclosa en ella mateixa», un rei Artús amb texans, un ogre sensible, un Cupido frustrat, un Home del Sac que recull nens i animals morts del carrer i els dona sepultura, un Pinotxo poeta nascut per inseminació, un professor-granota, una dona-cigne, un Frodo de la tercera edat, o un híbrid entre una Blancaneus amb insomni i la Bella Dorment reflexionen sobre la psicosis des de la psicosis. Actualitzar la tradició sol drenar en dos rius podrits: o fan un conte, en teoria, per a adults (un producte eròtic o escatològic només per als adults imbècils) o es gira en rodó l'imaginari per fer-lo actual (una joguina trencada sense gràcia ni sentit). L'esterilitat d'ambdues tendències és, literàriament, un insult. Però

Bardera se'n surt amb encert: reescriu el conte des d'una galàxia perpendicular a la nostra i no deixa res per verd. Se'l reinventa, el rebateja. Salvatge, honest, irònic, àcid, els seus personatges ens donen pel sac, ens esmolen la vergonya i ens desencaixen la mandíbula (de riure, de repugnància, de llàstima). Els animals són els amos dels rituals i la irracionalitat (llegeixi's veritat): hi ha gorilles que ultratgen el narrador, rates científiques amb bata blanca i micos que fan de guia pel frenopàtic. Els humans tenen un superàvit de saliva, són malignes (pederastes, assassins) i actuen, neuròtics, amb ritme desfermat. Estan «buits d'il·lusions i masegats», són com «esquelets» fracassats, ja no tenen cor, i la felicitat no els dura gaire. Ploren en silenci i se suïciden un cop han conegut l'amor per acabar amb bon sabor de boca. Una casa de bojós, un poble de *freaks* que cerquen les coordenades de l'agulla dins el paller. Com si esnifés d'un sol cop el món, el llibre dansa des dels monstres als homes del sac. I, al bell mig de l'esperpent, l'espantocells, una narració més extensa que els contes, amb el llenguatge de la psicoanàlisi i la tècnica de la metanarració (el narrador-pacient explica rondalles a la

DAMIÀ BARDERA POCH

Els homes del sac

El Cep i la Nansa, edicions
(La Cram, 18)
160 p.

seva analista-lector en una sessió interminable en què la víctima es fa botxí). La violència d'aquest text (que hostatja un nou flautista d'Hamelín i una donalloba) no té el contrapunt irònic dels altres contes, i el consell reiterat —«has de tenir paciència»— es fa tasca difícil. Però se salva amb les interpel·lacions al lector quan la psiquiatra el deixa sol (perquè ja no pot més: el paio és insofrible). Durant un lapse de temps quedem lobotomitzats, catatònics, com dins d'un trencaclosques. Haurem canviat els paràmetres de mirar el proïsme. I voldrem tornar a ser nens.

La limpidesa i el barroquisme del vers

ASSUM GUARDIOLA

Com l'amor i la luxúria, sentiments antagonics als quals l'autora apel·la al pròleg i títol del poema que enceta el recull, els versos d'Elisabet Juncà oscil·len entre dos pols: la limpidesa i el barroquisme. De vegades es complementen i d'altres es repel·len. En aquest sentit, en poemes com ara *Tord negre*, *La belle dame*

sans merci o *Contraforts*, les imatges evocades no semblen anar més enllà de la combinació més o menys encertada de mots ben triats, és a dir, l'excés pictòric de les paraules, per dir-ho així, no deixa que la saviesa conceptual i íntima traspui a través del vers. D'altres vegades, en canvi, mots i reflexió llisquen en el poema com aigua damunt la pell. És

aleshores quan l'exquisidesa de l'autora es posa de manifest i la plasticitat de les imatges fa de mirall de la història poètica que li surt de dins, que ens vol explicar. Parlo de les finestres que s'obren en poemes com ara *Lilith* («La carn en flames li va desfent la terra sota els peus»); *El vol de la libèl·lula* («Encara tinc el fred de la barana clavada als dits»); *Fugaç* («Les

Epístoles d'Horaci: didactisme i moralitat

GRISELDA OLIVER ALABAU

L'editorial La Magrana ha relançat una nova col·lecció de clàssics de Grècia i Roma: en total, 25 obres que s'aniran publicant al llarg de l'any 2012 i del 2013 i que constitueixen un tot imprescindible de les obres que constitueixen la literatura antiga i universal. Moltes d'aquestes ja formaven part de la col·lecció l'Esparver Clàssic, com és el cas de *l'Art poètica i Epístoles literàries*, i, per això, únicament se n'ha revisat el contingut, s'ha maquetat de nou i s'han fet les esmenes necessàries, per oferir una edició moderna i atractiva.

L'autor d'aquesta nova edició de *l'Art Poètica* és Narcís Figueras i Capdevila. Llicenciat en filosofia i lletres per la Universitat Autònoma de Barcelona, actualment és professor de la Universitat Oberta de Catalunya i professor de secundària. Va obtenir la suficiència investigadora el 2001 amb el projecte de tesi doctoral sobre *L'obra històrica de Catalunya liber primus, de Francesc Calça*. Actualment és membre integrant del grup de recerca Hermeneia, «Models per a la llengua literària».

L'obra d'Horaci, tal com el mateix poeta augurava, no només ha ressonat en la posteritat sinó que, a més, l'ha in-

fluenciat. Horaci va saber conrear a la perfecció el gènere de la sàtira, de la lírica, els epodes, i les epístoles literàries. A Roma, aquest últim gènere fou molt cultivat. Normalment l'epístola anava dirigida a una persona física en concret, però el tema solia variar. Horaci va cantar-se per utilitzar aquest gènere a la recerca d'un equilibri personal, prescindint d'una activitat literària que «considerava frívola (Figueras, 2012: 16)», però també per elaborar la seva pròpia *Art poètica*: l'*Epistula ad Pisones*, la qual no és únicament un subjecte de la mateixa literatura llatina, sinó que abraça el discurs de l'*Ars* en general. L'*Ars poetica* és l'*aboutissement* del pensament horacià, que també es trobarà desenvolupat a l'*Epistula ad Augustum* i a l'*Epistula ad Florus*. Aquestes tres composicions, que comparteixen un mateix tòpic —l'elaboració d'una teoria literària en forma de *sermo*—, es publicaren *ab initio* separadament i, després de la mort del poeta, es reuniren per formar el que seria el segon llibre d'epístoles.

El gènere epistolar constitueix l'obra de maduresa d'Horaci. Les *Epistulae*, a més de representar una innovació genèrica, mostren la tendència del poeta a unificar un discurs i de cercar una

HORACI

Art poètica i Epístoles literàries

Edicions La Magrana (RBA).
Barcelona, 2012. 108 p.

certa formalitat i, encara que mantingui l'aire dialogant de la sàtira —gènere que el mateix poeta conreà—, l'ús d'aquest és molt menys evident. Les epístoles, però, no volen ser només didàctiques, sinó que a més volen educar a través de preceptes morals positius, i no creant antimodels, com fa la sàtira. Aquestes epístoles mostren un Horaci ètic, madur, didàctic i incisiu en aquells aspectes de l'experiència de la vida moral i de l'art. Fan referència, en definitiva, a la figura d'un poeta ja fet que va a la recerca d'una individualitat i d'una espiritualitat a través dels tòpics vitals i artístics.

hores s'arrossegueu pel rellotge»); *Nu i Natura* morta: «S'asseu a la butaca del racó, / cansat i moix, per escoltar Chopin / i contemplar-se desarmat, ferit, / desmantellat pel pes de l'enyorança». En aquests poemes, entre d'altres, Elisabet Juncà fugiu de l'artifici que entrebanca el vers i ens mostra el seu saber fer, la seva veritat, la seva quotidianitat

ELISABET JUNCÀ BASSAGAÑAS

El convit

Ed. Viena. Col. «Poesia», n. 162,
Barcelona, 2012. 61 p.

i els records que actuen com a ressons de l'ànima: «La mare, sota un llum, llegia Tolstoi / immune al crit callat de la derrota» (del poema *Joc d'escacs*).

